

Summary

ADVANCED INTERACTIVE TECHNOLOGIES OF TEACHING CLINICAL DISCIPLINES AT DENTAL FACULTIES OF MEDICAL UNIVERSITIES

Bulat L.M., Lisunets A.V., Didyk N.V.

Key words: educational process, pedagogical thinking, communicative competence, interactive learning technology

This article focuses on new approaches relating to the organization and quality of medical aid for the population which needs of qualified personnel reserve. Social development as well as training-and-production technology articulate clear demands for well-educated sociable professionals able to maintain fruitful dialogues with colleagues and patients in order to achieve a goal as saving health and life quality of their wards. Such requirements may be complied with the latest interactive learning technologies. The article presents the results demonstrating the effectiveness of the introduction of interactive teaching techniques as well-known brainstorming and the Taba method in teaching the course of pediatrics for the 4th year dental students. This made it possible to improve the academic progress and to ensure the timely liquidation of academic debts.

УДК 616-092.18:378.14

Гришко Ю.М.

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ПАТОФІЗІОЛОГІЇ, ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЧЕРЕЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Складне й відповідальне завдання стоїть перед вищою школою – створити та реалізувати модель успішного, компетентного та конкурентноздатного випускника медичного ВНЗ. Компетентнісний підхід, інноваційні технології – це процес творчої інтеграції знань, ідей, переоцінки та перебудови понять, інформації в курсі патофізіології, коли створюються та реалізуються моделі навчання. Дослідницькі, інтелектуальні та інформаційні технології об'єднані в єдиній освітній системі. Навчальний процес вибудовуємо так, щоб студенти змогли послідовно підходити до розуміння базових компетентностей. В основі їх діяльності уміння навчатися, мислити, переносити знання у контекст нових ідей, нових ситуацій, нового досвіду. У вивченні патофізіології значимим вважаємо такий підхід, що сприяє розвитку критичного аналізу, формує власну думку щодо подальшого розмірковування над усвідомленням висновків, прогнозувань результатів, пошуку істини. Практичне заняття, як основна форма навчального процесу, орієнтоване на формування компетентностей. Усе це може здійснювати лише викладач з високою професійною компетентністю, розвиненими творчими, дослідницькими здібностями, високим рівнем інтелігентності, духовно-морального потенціалу, конкурентноздатності, ерудованості, здібністю до безперервної освіти.

Ключові слова: компетентності, інтерактивні технології, патофізіологія.

Якщо добре розуміти що рухає людиною, спонукає її до дій, до чого вона прагне, виконуючи ту чи іншу роботу, можна, на відміну від примусу, який потребує постійного контролю, так побудувати управління роботою студентів, що вони будуть самі активно прагнути виконати роботу якнайкраще та найбільш результативно.

Творчий викладач – це особистість, яка під впливом зовнішніх чинників набула потрібних для актуалізації творчого потенціалу додаткових мотивів, особистісних утворень, здібностей, які допомагають досягти творчих результатів.

Праця викладача нетворчою не буває й бути не може, тому що неповторні студенти, обставини, особистість самого викладача і будь-яке його педагогічне рішення має виходити із нестандартних дій.

Проте проблема розвитку творчої компетентності викладачів, організації діяльності адміністрації навчальних закладів з мотивації творчості викладачів у сучасних умовах зниження загальної мотивації праці, що пов'язано з практично відсутністю матеріального стимулювання твор-

чої діяльності, потребує пошуку нових шляхів її розв'язання. Можна зауважити, що сучасний стан проблеми творчої діяльності викладача відрізняється відсутністю системності в баченні самої проблеми і, отже, нерозробленістю критеріїв її оцінки, далеко не повним розкриттям механізмів її становлення та розвитку і, як закономірний результат, відсутністю концепції системної реалізації цих механізмів.

Враховуючи ситуацію в світі, розглядаючи особливості економічного та функціонального розвитку структур, можна дійти висновку, що час мотивації, заснований лише на грошовій винагороді, актуальний, але не завжди досяжний.

Тому стає зрозумілим, що розширення меж дослідження різних сторін в освітньому середовищі в Україні вимагає підвищеної уваги до психологічної грамотності викладача [2].

Існує потреба практики в удосконаленні організаційно-педагогічного забезпечення управління творчою діяльністю студентського колективу, в тому числі її мотивації, з одного боку, а з іншого – керівники освітньої установи до мотивацій-

ної діяльності щодо розвитку творчості викладачів не готові.

Ефективність та результативність освітнього процесу залежить від:

- компетентності викладачів;
- розвитку їх творчого потенціалу;
- моделювання діяльності груп студентів;
- якості зворотного зв'язку, надійності системи інформаційного забезпечення.

Специфічними особливостями управління студентським колективом є:

- координація управлінських дій викладача з самоорганізацією, самоуправлінням студентів;
- пріоритет методів морального стимулювання, які сприяють самореалізації особистості викладача;
- контактність управління (вивчення освітніх інтересів, психічного розвитку, особливостей життєвого простору студентів, професійні, творчі зв'язки в колективі);
- важливість не лише кінцевого, а й проміжних результатів управління освітнім процесом.

Щоб керування студентською групою стало ефективним, треба йти шляхом розуміння її мотивації. Тільки знаючи те рухає людиною, що спонукає її до діяльності, які мотиви лежать в основі її діянь, можна виявити систему форм і методів, які керують роботою студентів. Із цією метою на основі аналізу наукової літератури розглянемо, як і якими способами можуть бути приведені в дію, як здійснюються мотивування студентів до навчання.

Складне й відповідальне завдання стоїть перед вищою школою – створити та реалізувати модель успішного, компетентного та конкурентноздатного випускника медичного ВНЗ.

Компетентнісний підхід в організації навчально – виховного процесу є одним із важливих напрямів розвитку освітніх процесів, формування особистості. Життя ставить вимоги до лікаря XXI століття, який повинен:

- швидко діяти та приймати рішення в нестандартних умовах;
- навчатися протягом усього життя, самостійно здобувати необхідну суму знань, формувати досвід;
- працювати з сучасними інформаційними технологіями, системами, різними джерелами інформації, бути комунікабельним не тільки в межах своєї держави.

Формування життєвих компетентностей:

- соціальних,
- комунікативних,
- інформаційних,
- полікультурних.

Міжнародна комісія Ради Європи розглядає поняття компетентності як загальні базові уміння. Європейські науковці визначають поняття «компетентність» як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, а їх

внутрішня структура розкриває взаємозалежність між ними.

Вітчизняна наука використовує термін «компетентність» і «компетенція».

За визначенням О. Пометун [1], компетентнісний підхід – це спрямованість освітнього процесу на формування й розвиток ключових компетентностей, серед яких:

- соціальні, що характеризують навколишню соціальну діяльність;
- мотиваційні – визначають внутрішні інтереси особистості;
- функціональні показують рівень наукового сприйняття світу.

Знання аналізуються як елемент, необхідний у структурі компетентностей, які повинні відповідати певним вимогам: науковості, глибині, міцності, систематичності, різнобічності та орієнтовані на розуміння, самостійне, активне, творче сприйняття та творчу діяльність.

Науковці та практики відзначають [4], що формування компетентної особистості, здатної до саморозвитку, самовдосконалення найбільш повно реалізується у процесі розвитку творчої діяльності студента. Серед основних характеристик творчої компетентності виділяються:

- швидкість – кількість ідей, що виникають за певний проміжок часу;
- гнучкість – здатність швидко та без особливих зусиль зосередити діяльність на кількох напрямках, уміло трансформувати інформацію, досліджувати;
- оригінальність – уміння генерувати ідеї, визначати оптимальні рішення;

Значимість теми компетентнісного підходу в курсі медичної освіти обумовлена рядом інноваційних напрямів.

По-перше, система медичних знань створює фундаментальну базу для практичної діяльності лікаря за різними напрямками.

По-друге, існує реальна можливість формування ключових компетентностей, уміння використовувати можливості навколишнього середовища та суспільства.

По-третє, даний підхід забезпечує відповідну структуру інтеграції знань - від інформації до прогнозування різних сторін діяльності особистості та суспільства.

По-четверте, процес навчання має чітко виражений дослідницький характер, орієнтований на особистість, що постійно навчається, самовдосконалюється.

Дидактичні основи реалізації компетентнісного навчання.

Компетентнісний підхід, інноваційні технології – це процес творчої інтеграції знань, ідей, переоцінки та перебудови понять, інформації в курсі патофізіології, коли створюються та реалізуються моделі навчання. Дослідницькі, інтелектуальні та інформаційні технології об'єднані в єдиній

освітній системі. Навчальний процес вибудовуємо так, щоб студенти змогли послідовно підходити до розуміння базових компетентностей. В основі їх діяльності уміння навчатися, мислити, переносити знання у контекст нових ідей, нових ситуацій, нового досвіду. У вивченні патофізіології значимим вважаємо такий підхід, що сприяє розвитку критичного аналізу, формує власну думку щодо подальшого розмірковування над усвідомленням висновків, передбачень, прогнозувань результатів, пошуку істини. Практичне заняття, як основна форма навчального процесу, орієнтоване на формування компетентностей.

Досвід переконує, що реалізація компетентностей здійснюється у процесі творчої діяльності, співпраці, співтворчості, співробітництві викладача та студентів і приносить успіх. У цьому плані запроваджують розроблений алгоритм:

1. Діагностика, аналіз стану вивчення предмету на рівні студента, групи.
2. Мотивація навчальної діяльності студентів у процесі вивчення патофізіології.
3. Прийняття управлінського рішення та вибір стратегії освітнього процесу.
4. Вибір змісту, доцільних інноваційних методик, форм, прийомів навчання.
5. Реалізація ідей компетентнісного підходу в системі вивчення патофізіології.
6. Самооцінка та рефлексія діяльності.

У системі базових компетентностей значиме місце мають соціальні компетентності. Враховуючи вимоги сьогодення, навчаємо студентів не просто мислити, а критично, осмислено вести пошук істини. Серед різноманітних засобів навчання особливу увагу приділяємо роботі зі схемами – моделями різної модифікації:

- вивчення особливостей понять, явищ, процесів;
- встановлення взаємозв'язків між об'єктами дослідження;
- здійснення класифікації об'єктів, проведення узагальнення навчального матеріалу;
- реалізація теоретичних методів дослідження на основі порівняння та аналізу.

Головним у даному виді діяльності є використання студентами текстової інформації у нестандартних умовах. Вважаємо доцільним запровадження наступності, структурного ускладнення вивченого матеріалу в схемах – моделях. Практикуємо на практичних заняттях створення та аналіз проблемних ситуацій, що підвищують не тільки пізнавальний інтерес, але й активізують творчий пошук студентів [3].

Інноваційні технології для формування компетентності продуктивної творчої діяльності

Розвивальні уміння передбачають: визначення "зони найближчого розвитку" окремих студен-

тів, групи в цілому, створення проблемних ситуацій і інших умов для розвитку пізнавальних процесів, почуттів і волі студентів, стимулювання пізнавальної самостійності і творчого мислення, потреби у встановленні логічних (окремого до загального, виду до роду, посилання до наслідку, конкретного до абстрактного) і функціональних (причини - наслідку, цілі - засобу, кількості - якості, дії - результату) відношень, формування і постановку питань, які вимагають застосування засвоєних раніше знань; створення умов для розвитку індивідуальних особливостей, здійснення з цією метою індивідуального підходу до студентів.

Етапи формування інформаційної компетентності

1. Ознайомлення. Студент визначає кількість інформації з проблеми та можливість її опрацювання.

2. Репродукція. Студент вивчає масив інформації з проблеми, накопичує її.

3. Перетворення. Критичне осмислення масиву інформації: порівняння фрагментів з різних джерел однієї тематики, визначення їх достовірності, вилучення робочої інформації: її узагальнення.

4. Творчий етап. Створення власного інтелектуального продукту на основі отриманої та перетвореної інформації: формулювання гіпотез, їх перевірка і доведення, створення власних теорій, написання наукових робіт.

Етапи створення проекту

Усе це може здійснювати лише викладач з високою професійною компетентністю, розвиненими творчими, дослідницькими здібностями, високим рівнем інтелігентності, духовно-морального потенціалу, конкурентноздатності, ерудованості, здібністю до безперервної освіти

Література

1. Пометун О. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : Вид-во А.С.К, 2003. – С. 27-30.
2. Бойченко В. Шляхи підвищення ефективності навчальної діяльності студентів педагогічного університету / В. Бойченко // Вісн. Львівського університету. – 2009. – № 25. – С. 293-299.
3. Кудинов Д.Н. Перспективи разработки автоматизированных обучающих систем / Д.Н. Кудинов // Современные проблемы науки и образования. – 2008. – № 6. – С. 46-50.
4. Луговий В.І. Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі та проблеми її реалізації в Україні / В.І. Луговий // Педагогіка і психологія. – 2010. – № 2. – С. 13-25.

References

1. Pometun O. Interaktivni tehnologii navchannya / O. Pometun, L. Pirojenko. – K. : Vid-vo A.S.K, 2003. – S. 27-30.
2. Boichenko V. Shlyachi pidvishchennya efektyvnosti navchalnoi diyalnosti studentiv pedagogichnogo universitetu / V. Boichenko // Visn. Lvivskogo universitetu. – 2009. – № 25. – S. 293-299.
3. Kudinov D.N. Perspektivi razrabotki avtomatizirovannich obuchayushchich sistem / D.N. Kudinov // Sovremennye problemi nauki i obrazovaniya. – 2008. – № 6. – S. 46-50.
4. Lugoviy V.I. Europejska koncepciya kompetentnitsnogo pidchodu u vishchij shkoli ta problemi ii realizacii v Ukraini / V.I. Lugoviy // Pedagogika i psichologiya. – 2010. – № 2. – S. 13-25.

Реферат

РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ ПАТОФИЗИОЛОГИИ, КАК УСЛОВИЕ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ ЧЕРЕЗ ВНЕДРЕНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС

Гришко Ю.М.

Ключевые слова: компетентности, интерактивные технологии, патофизиология.

Сложное и ответственное задание стоит перед высшей школой – создать и реализовать модель успешного, компетентного и конкурентноспособного выпускника медицинского вуза. Компетентностный подход, инновационные технологии – это процесс творческой интеграции знаний, идей, переоценки и перестройки понятий, информации в курсе патофизиологии, когда создаются и реализуются модели обучения. Исследовательские, интеллектуальные и информационные технологии объединены в единой системе образования. Учебный процесс выстраиваем так, чтобы студенты смогли последовательно подходить к пониманию базовых компетентностей. В основе их деятельности умение учиться, мыслить, переносить знания в контекст новых идей, новых ситуаций, нового опыта. В изучении патофизиологии значимым считаем такой подход, который способствует развитию критического анализа, формирует собственное мнение относительно дальнейшего размышления над осознанием выводов, прогнозирований результатов, поиска истины. Практическое занятие, как основная форма учебного процесса, ориентировано на формирование компетентностей. Все это может осуществлять только преподаватель с высокой профессиональной компетентностью, развитыми творческими, исследовательскими способностями, высоким уровнем интеллигентности, духовно-моральным потенциалом, конкурентноспособности, эрудированности, способностью к непрерывному обучению.

Summary

DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF PATHOPHYSIOLOGY INSTRUCTOR AS PRECONDITION FOR IMPROVING EDUCATION QUALITY IN HIGH MEDICAL SCHOOL THROUGH THE INTRODUCTION OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES

Gryshko Yu. M.

Key words: competence, interactive technology, pathophysiology.

Higher School faces complex and demanding task as to create and implement a model of successful, competent and competitive graduate of the medical school. Competence approach, innovative technology are regarded as the process of creative integration of knowledge, ideas, revaluation and restructuring concepts, information in the course of the pathophysiology, when novel training models are being developed and implemented. Research, intellectual and information technologies are integrated in a single system of education. The educational process is being built up so that students are able to consistently come to understanding basic competencies. Their work is based on the ability to learn, think, implement knowledge in the context of new ideas, new situations, new experiences. This approach seems to be helpful in teaching the course of pathophysiology as it promotes the development of critical analysis, contributes in the exchange of opinions, helps to predict outcomes. Practical classes (sessions) as the main form of the training are focused on the development of competencies. All this can be carried out only by teachers possessing high professional competences, creativity, research capacity, and moral potential, erudition, ability to life-long learning.